

Становище

на доц. д-р Цветанка Коловска

относно предложения за защита дисертационен труд

на **Мария Иванова Стоименова**

на тема:

„Интерактивни методи в обучението по музика за развитие на художествено-творческите способности на учениците от V-VI клас на общообразователното училище”

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
област на висше образование 1. „Педагогически науки”
професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по...”
научна специалност „Методика на обучението по музика”

Дисертационният труд на Мария Стоименова е посветен на научно-изследователски проблем, чието теоретично и приложно ниво тя проучва в продължение на няколко години. Като действащ музикален педагог, както по време на осъществения педагогически експеримент, така и в момента, Стоименова стои зад ясно формулираната цел и задачи на дисертационното си изследване, пряко свързани с реален учебен процес по музика. Така изборът на тема е обусловен от професионалните интереси на докторантката, които обхващат класната и извънкласната дейност по музика, насочени към развитие на художественотворческите способности на учениците в пети-шести клас, но така също и от широките художествено-творчески изяви в личен план на самата докторантка. Всичко това логично обяснява множеството отличия на Стоименова – Първа награда от конкурса „Млад учител по музика”, АМТТИИ, 2017г в категория „Млад специалист до пет години професионален опит”, награди от участия в певчески конкурси, както и такива за създаване на авторски училищни песни.

Изборът на тема отговаря на изискванията за дисертационност по отношение на актуалност и значимост, изключително навременна от гледна точка на проблемите на съвременното музикално образование, които докторантката много точно определя, като свързани с неговата ефективност, с методите на работа в училище, с формите на оценяване, с основните житейски умения, на които учи. За актуалността и значимостта на избраната тема М. Стоименова се обосновава и на принципите в системата на предучилищното и училищното образование, формулирани в самия закон „... Образованието като процес включва обучение, възпитание и социализация.” (ЗПУО, София, 2016, чл.3. (1). Тези проблеми са отразени в предложения дисертационен труд, докторантката ги е анализирала достатъчно обстойно, което ѝ дава възможност да формулира съответните изводи и препоръки.

В структурно и съдържателно отношение дисертационният труд изцяло отговаря на изискванията за този вид научна разработка, с добре оформени увод, три глави, изводи и заключение, приложения, в общо обем 277 страници, от които 212 – основен текст.

В съдържателно отношение работата е представена от добре формулирана тема с ясно дефинирани предмет, обект, цел и задачи. Инструментариумът, приложен за целта на проучването – педагогически експеримент с включено неструктурирано наблюдение и анкетно проучване с учители и ученици, е прецизно подбран и коректно представен. В процеса на дисертационното проучване (2013-2015г) докторантката осъществява система от уроци по музика, като именно в тях е реализирала основния замисъл за ефективността от приложението на интерактивните методи за развитие на художественотворческите способности на обучаваните в пети-шести клас, когато това се основава на доброто познаване и владееене на същите, но така също и на традиционно утвърдените и работещи методи в музикалнопедагогическата практика. 48 таблици и 17 диаграми онагледяват постигнатите резултати.

В увода М. Стоименова обосновава избора на тема, акцентирайки върху нейната значимост и реална приложимост. Днес, когато музикалното образование е изправено пред поредната реформа, обучението по музика в общообразователното училище е съпроводено с нови учебни планове и програми, с ново учебно съдържание, реализирано в немалък брой учебници и помагала. Всичко това обаче не е в състояние да „задвижи” механизма на обновяване, ако не е намерен работещият модел в дейността на музикалния педагог. Стоименова доказва именно това – интерактивните методи в обучението по музика са възможност за изграждане на съвременна образователна среда – подкрепяща и стимулираща всички деца (включително и тези със СОП) за развитие на техните художественотворчески способности като стимул за творчески изяви в житейския им път, независимо от сферата, в която в бъдеще ще се реализират.

Едно от водещите постижения на Стоименова е реализираният замисъл да осъществи задълбочен анализ на основните проблемни равнища – интерактивни методи на обучение по музика и художественотворчески способности на деца в пети-шести клас, като докаже връзката между тях. Много добро впечатление прави доброто познаване и стремежът да се обвърже традицията в българската музикална педагогика, добре познатото, работещото, с новото, необходимото и в някои отношения все още нереализирано съвременно обучение по музика. Авторът предлага свои виждания за положителните моменти, както и за затрудненията по пътя на реализацията на един модерен музикалнообразователен процес.

Първа глава обстойно разглежда проблема за интерактивните методи. В тази връзка дисертантката представя гледища на различни автори, водещи в областта, стреми се към критичност и аргументирано заявява своите виждания. Обстойно и логично съдържанието извежда що е иновация и конкретно иновация в образованието, методът като начин на обучение, разгледани са основни видове интерактивни методи и конкретното им приложение в обучението по музика в прогимназиален етап на обучение – пети-шести клас. Обстойно е интерпретирана интерактивността като възможност за активизиране на мисловната дейност, самостоятелност и успеваемост на учениците. Всичко това дипломантката е обвързала с поставените цел и задачите на дипломната си работа Добро впечатление прави вниманието (в параграф 5), отделено на приложимостта на интерактивните методи при работа с деца със специални образователни потребности, а предложените механизми имат приложен характер, защото те пряко отразяват работата на дисертантката.

Втора глава е посветена на проблема за художественотворческите способности. В резултат на теоретичния обзор важни са изводите, до които водят съжденията на Стоименова:

„... не е редно да се ограничава проявата на художествено-творчески способности само в часа по музика или само в извънкласните дейности. Все пак те развиват личността, която не живее изолирана от околния свят. Всяка една активност е в плюс за развитието на детето от V-VI клас. Всяка възможност за художествено-творческа дейност е добре да бъде поощрявана, дори да няма конкретен резултат. Важното в случая е натрупването на ценен опит за извършване на художествено-творческа дейност.” (стр. 85).

Трета глава е описание на педагогически експеримент, проведен в продължение на две учебни години. Много прецизно замислена, организирана и осъществена, експерименталната дейност е реализирана на солидна теоретична основа, което е важно за постигането на изследователските цели и задачи. Проведеният педагогически експеримент е коректно описан, като резултатите са статистически обработени и представени в 17 диаграми и 48 таблици. Трета глава има изцяло приложен характер с обосновано приложени модели на интерактивни методи в учебния процес по музика.

Изводите в края на дисертационната разработка са точни, почерпени от анализите в теоретичен и практически аспект.

В Заключение и изводи М. Стоименова обобщава най - важните моменти от цялата разработка. Заключението потвърждава доказаните две хипотези.

В своя труд М. Стоименова демонстрира методическа култура и професионални умения в областта на музикалнопедагогическата практика, интелигентност и умение аналитично да борави с изследваната литература. Цялостната ѝ работа до момента разкрива всеотдайността и желанието ѝ да работи в посока повишаване авторитета на съвременното музикално образование.

С важно приносно значение откроявам няколко основни момента:

1. Предложени са интерактивни методи на обучение по музика в пети и шести клас на общообразователното училище, чиято целесъобразност е обоснована от доказаната ефективност за развитие на художествено творческите способности на обучаваните.

2. Приложението на някои интерактивни методи на обучение по музика, в съчетание с подходящи традиционно утвърдени в музикалнопедагогическата практика, води до по-висока успеваемост на учениците, до активизиране на мисловната им дейност и творческа самостоятелност.

3. Предложен е ефективен модел на обучение по музика в прогимназиален етап на обучение, в процеса на който се доказва следната двупосочна връзка:

приложението на някои интерактивни методи в музикално-възпитателния процес води до обогатяване на знанията, уменията и отношението на обучаваните към музикалното изкуство, което се превръща в стимул за развитие на техните художественотворчески способности. Същевременно развитието на художественотворческите способности на децата в музикално-възпитателния процес стимулира стремежа към обогатяване на тяхната музикална култура, за което съществено допринася приложението на някои интерактивни методи на обучение.

4. В процеса на реално осъществения педагогически експеримент е създаден авторски интерактивен метод на обучение по музика – „Слухов ребус”, чиято целесъобразност и ефективност са статистически потвърдени.

5. Допълва се песенният материал, което допринася за обогатяване на музикално-изпълнителските им умения и развитие на художественотворческите им способности.

6. По-активното ангажиране на учениците в класни и извънкласни художествени форми води до развитие на художественотворческите им способности и до по-трайни интереси към музикалното изкуство.

7. Умелото приложение на някои интерактивни методи в обучението по музика допринася за социализацията на децата със СОП, стимулира личностното развитие на всеки ученик.

8. Осъществената интеграция на музиката с другите учебни дисциплини допринася за по-цялостната и пълна представа на учениците за изучаваните от тях явления.

По темата на дисертация са реализирани три публикации, което отговаря на минималните изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор”.

Авторефератът, предложен от Мария Стоименова, вярно отразява структурно и съдържателно дисертационния труд.

Заклучение: Мария Стоименова извървя дълъг път до успешното завършване на дисертационния труд, като положи необходимите усилия. Работата ѝ показва задълбочени познания, аналитично мислене и изследователски способности.

Въз основа на изложеното давам положителна оценка на представения дисертационен труд и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Мария Иванова Стоименова в област на висше образование 1. „Педагогически науки“, професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по...“, по научна специалност „Методика на обучението по музика“.

7.02.2018г.

.....

/доц. д-р Цветанка Коловска/